

Klima- og miljødepartementet

Deres referanse: 16/1924-24

Oslo, 8. januar 2021

Innspill til foreslått tiltaksplan for ville pollinerende insekter

Vi viser til brev fra Klima- og miljødepartementet av 26. november, og takker for invitasjon til å gi innspill til det vedlagte forslaget til tiltaksplan for å følge opp Nasjonal pollinatorstrategi.

Da den nasjonale pollinatorstrategien ble lansert i 2018, var [Naturvernforbundet overrasket over hvor få konkrete tiltak regjeringen ville sette i verk for å sikre levekårene for pollinatorartene i Norge.](#)

Vi mente at vi allerede på dette tidspunktet hadde mer enn nok kunnskap til å sette i verk en rekke konkrete tiltak.

Når det nå endelig er blitt framlagt et forslag til tiltaksplan, kan vi ikke si at det innfrir forventningene våre. Miljødirektoratet selv påpeker at tiltaksplanen framstår som lite konkret, ambisiøs og forpliktende, noe vi er enige i. Mange av de foreslåtte tiltakene, som skogvern og slått, er gammelt nytt som allerede foregår i andre programmer. Det vil være også vanskelig å evaluere om mange av tiltakene har gunstige effekter, noe Miljødirektoratet også påpeker. I den lanserte pollinatorstrategien slås det fast at tiltaksplanen skal gjennomføres innenfor eksisterende budsjetterammer, noe som virker svært lite ambisiøst når det gjelder å sikre fortsatt mangfold av en dyregruppe som er i klar tilbakegang. Som Miljødirektoratet påpeker, utgjør økonomiske begrensninger og usikkerhet til å prioritere tiltak for pollinatorer økt risiko for at målsetningene for pollinatorstrategien ikke vil kunne nås. Dette er svært bekymringsfullt. Uten et betydelig løft med nye og ambisiøse tiltak vil ikke pollinatorstrategien gi nødvendige og faglig tilfredsstillende resultater. Naturvernforbundet forventer at departementet tar Miljødirektoratets egne bekymringer på største alvor, og at den endelige strategien vil inneholde flere og nye tiltak med langt høyere ambisjoner.

Under flere av strategiens målpunkter, mener vi at flere sektorer kunne ha forpliktet seg til å gjennomføre tiltak. Når det gjelder målet om å kartlegge arealer viktig for pollinerende insekter (1.2), stusser vi for eksempel over at landbrukssektoren ikke har foreslått noen tiltak. Landbruket er kanskje den sektoren som innehar de største og potensielt viktigste arealene for pollinerende insekter. Under målet om å gjennomføre tiltak mot fremmede arter (2.10) er det kun Avinor, Miljødirektoratet og Statens Vegvesen som har forpliktet seg til å gjennomføre tiltak, tross i at dette er høyst relevant for samtlige sektorer.

Et av målene til pollinatorstrategien er å ivareta pollinatorer gjennom tilskudd (2.2). Den samlede summen Miljødirektoratet fikk fra KLD i 2019 til å dele ut midler til tiltak for ville pollinerende insekter var på 3 millioner kr. Totalt ble det søkt om å gjennomføre tiltak for over 16 millioner kr. Denne tilskuddsposten bidrar til at private, frivillige organisasjoner, næringsliv og kommuner bidrar

til å tilrettelegge for pollinerende insekter. Vi mener midlene til denne tilskuddsposten må økes betydelig.

Vi mener også at Landbrukssektoren har et særlig ansvar. Landbruket og de pollinerende insektene har et gjensidig avhengighetsforhold, der pollinatorene bidrar til økte avlinger og landbruket kan bidra med store og viktige levesteder. Likevel er tiltakene som presenteres av Landbruksdirektoratet og LMD kun en videreføring av allerede eksisterende tiltak, og det er ingen tegn på en utvidelse eller økning av disse. Landbrukssektoren må forplikte seg til langt mer ambisiøse tiltak og få økte midler til å utvide positive tilskuddsposter slik at flere bønder får mulighet til å holde kulturlandskapet i hevd.

Kulturlandskapet utgjør et av de viktigste leveområdene for pollinerende insekter, men dessverre er mange kulturlandskapsnaturtyper truet. Det er bra at slåttemark (CR) og kystlynghei (EN) har fått handlingsplaner. Et godt tiltak for å ivareta mangfoldet av pollinerende insekter vil være å utarbeide en handlingsplan også for naturbeitemark (VU), som det finnes store arealer av, men som mange steder er i ferd med å gro igjen.

Vi savner også tiltak om å utpeke flere «prioriterte arter». Her er flere pollinatorarter aktuelle, for eksempel kløverhumle (EN), strandmurerbie (EN) og sumpglansblomsterflue (EN). I tillegg må det etableres flere «utvalgte naturtyper» av ulike kulturlandskapstyper og andre viktige naturtyper av verdi for pollinatorer. Naturtyper hvor det også er gode muligheter for å få til kombinerte effekter som har betydning for flere andre arter i tillegg bør prioriteres.

Tiltak 57 om å produsere stedeegne blomsterfrø er et godt og etterlengtet tiltak, som blant annet vil være helt nødvendig for å kunne gjennomføre andre gode tiltak. For eksempel å etablere kantsoner for pollinerende insekter uten fremmede arter. Det er også en økt forespørsel blant hageeiere og andre privatpersoner etter stedeegne frø. Etterspørselen overgår i dag produksjonen i stor grad. Bevilgningen til å utvikle stedeegne frø bør derfor økes.

Naturvernforbundet ber om at den endelige tiltaksplanen inneholder langt flere nye og ambisiøse tiltak for våre pollinatorer. Det må legges særlig vekt på å få med landbrukssektoren på denne viktige dugnaden. Landbruket disponerer svært viktige arealer for pollinatorer, men i den foreslåtte planen er nye tiltak fra denne sektoren fraværende, noe vi finner svært skuffende. I arbeidet med å ferdigstille tiltaksplanen forventer vi at KLD gjennomfører de nødvendige løftene for å sikre og bevare mangfoldet av de pollinerende insektene i Norge. Uten et betydelig løft er vi redd den nasjonale pollinatorstrategien ikke vil klare å løse de alvorlige utfordringene for våre pollinerende insekter, slik den var ment.

Med vennlig hilsen,

Arnodd Håpnes, fagleder i Naturvernforbundet

Ingvild Fonn Asmervik, fagrådgiver i Naturvernforbundet